

– Advanced BC) vo výške približne 5000 m. Dnes je na tejto trase rozbité serakové pole, ktoré tam predtým nebolo, ľadovec pod „Daulá“ sa stále odtápa. Trasu v komplikovanom teréne bolo treba zabezpečiť fixnými lanačami a vyznačiť zástavkami, aby v prípade zlého počasia a hmly neblúdili. Okolo serakov im to trvalo vyše dvoch týždňov. ABC bol základňou, do ktorej vyniesli materiál pre ďalšie napredovanie. Postupne vybudovali 3. októbra C1 v 5836 m a o šesť dní aj C2 vo výške 6573 m. Po správe, že má začať snežiť, zišli všetci do BC.

V pondelok 13. októbra si Peter Kostelanský do svojho noteša zapísal: „Radíme sa v BC o

ďalšom postupe. Piatí sa ideme prejsť do French pass. Zhora fotíme vrcholové partie Dhaulágirí, aby sme našli optimálnu výstupovú trasu. Počasie sa pohede výrazne zhorsuje. V noci začína snežiť. Nadrámom nás náš kuchár Kumar s chlapcami budí, že máme zasypané stany a aby sme si v stanoch nevydýchali vzduch, pomáha nám oprášovať sneh. Do rána napadol skoro meter snehu.“ Pre Kumara Raia to bola už pätnásťa sezóna na expedíciiach. On a aj jeho dva pomocníci Dorji Sherpa a Gopal Rai boli špičkoví ľudia, pre členov výpravy dokázali zvládnúť aj zdanivo nemôžne veci. Žiaľ, všetci traja tiež zahynuli pod lavínou.

Ked začalo snežiť, tak sme ešte dúfali, že to bude málo snehu a že pokračujeme ďalej vo výstupe. Čím viac ho padalo, tým viac nám bolo jasné, že už nepôjde o kopeč, ale o to, aby sme zachránili veci aspoň z ABC. A ked k večeru 14. októbra, nakýdalо viac ako meter a pol, skoro dva metre snehu, už bolo zrejmé, že ani veci z ABC nevyberieme. Zostával nám pod horou ešte týždeň času, tak sme aspoň tajne dúfali, že ked dosneží a za tri-štyri dni sneh zhora vypadne v lavinach, potom sa usadí a všetko dobre pojde, máme šancu dostať sa aj nad ABC.

• • •

BC pod Dhaulágirí bol vyše pol storocia na moréne plus-mínus na rovnakom mieste, podľa posuvu ľadovca, doteraz v tom žiadne problémy neboli. Ako vidí s odstupom času osudný večer 14. októbra, ked zahynuli ich dva slovenskí kamaráti Ján Matlák, Vladimír Švancár, traja Nepálčania a ostat-

ným členom výpravy išlo o život?

„Jano, Vladimír a traja nepálski po-

mocníci sa odišli vyspať do svojich stanov, ostatní sme ešte zostali v tom spoločenskom. Podľa zvuku sme vedeli, že to, čo padá dolu, je zlé – z úplne iného smeru a rovno nad nami. Bola to jediná lavína, ktorá z protismeru vypadla – a zároveň aj posledná, ktorú sme počas toho totálne lavínového dňa počuli. Potom, ako nás to zasypalo, sme mali obrovské šťastie, že sa v našom zdevastovanom stane nikto nezranil a mohli sme navyše skúsiť aj vyhľadávať sa von. Mali sme tam svietidlo, ktoré nezhaslo. Keby áno, mohol by v úplnej tme vzniknúť chaos. Krátko

Fungovali sme reflexívne, pudovo, ale lavine všetci ôsmi bez paniky.

Smútočné pásky na rukávoch, smútok v tvárách: dolu zľava Miroslav Pečo, Jiří Švihálek, Peter Kostelanský, nad nimi zľava Ladislav Vargic, Andrej Harendarčík, Ján Šeminský, Rastislav Pečo a Vladimír Gembeš. FOTO PETER DODEK

OSUDNÁ „LOKÁLKA“

Členovia výpravy si padajúce lavíny pre seba podľa zvuku pomenovali – či už ako IC vlaky, rýchliky, alebo ako miestne lokálky. „Presne sme vedeli, čo, kde a aj odkiaľ padá. Zberné žľaby, z ktorých to hučalo, sme mali zmapované. Ked som si čítal v stane knihu a niečo zarachotilo, po mesiaci sme už ani nezvídali lavíny. Vedeli sme, že je bezpečne ďaleko od nás. Neboli to lavíny hóľneho, ale bralného charakteru, ktoré sa v žľabe nazhromádzia a potom vypadnú. V ten deň to už ďalej od nás padalo skoro v kuse. Asi tá najmenšia „lokálka“ zo všetkých sa stala platiť ľuďom osudnou. Ked lavínu prezijete, do smrti na to nezabudnete.“

predtým som volal meteorologičke a satelitný telefón som položil na stôl v spoločenskom stane. Po lavíne spadol dolu a niekto, kto sa plazil po zemi k prekopávanému východu, ho posunul o kúsok bližšie. A ten, ktorý chcel ísť po ňom tiež k možnému kyslíku, ho posunul ešte ďalej. Tak sa stalo, že niekto z nás, ked vyliezel z diery vo vrchu stantu, ho zas chytil do ruky a podal tomu, ktorý bol nad ním – tak sa mi dostał do ruky. Osoby a obsadenie riešiť nebudem. Ked je nad vami meter snehu, nevnímáte takéto veci. Fungovali sme tam reflexívne, pudovo, ale lavine všetci ôsmi bez žiadnej paniky.“

Osem ľudí sa ocitlo v priestore stlačenom na minimum. Každá aktivity spojená so snahou prekopať sa von odoberala ľudom v zrazu úplne tesnej, plátennej bubline zavalenej snehom s každým nádyhom strašne veľa kyslíka. Väčšina z nás by to asi „nerozchodila“. Od prevrhnutého ohrievača vzduchu im v stane začal horieť koberec. Oheň rýchlo uhasili, ale dym dnu zostal. Jirko Švihálek začal kopat v jednom kúte stantu – rýchlo zistili, že tadiaľ cesta nevedie. Naďštie, Laco Vargic mal pri sebe nožik, ktorý prerazil strechu stantu v druhom rohu. Aby sa dostali von, s pomocou polámaných a iba náhodou do tohto stantu odložených stanových zárdok sa

prebili hore cez viac než metrový nános snehu, k životu sa „preštuchali“. Zdá sa to ľahko povedané, ale ked kopete zdola, všetko padá späť, do toho minimálneho priestoru, ktorý máte na prežitie. Tí, ktorí boli nižšie a ďalej vzadu, zas posúvali spadnutý sneh za seba. Bol to riadny horor, ktorý im došiel, až ked o pár dní klesol adrenalin. Pomáhali všetci, ktorí boli s dochádzajúcim vzduchom zavalení v rohu stantu.

Prežiť lavínu? To do smrti nezabudnete.

sa vyjasnilo a do rána bola „plechová“ obloha, bez jediného mráčika.

Z dvoch stanov na okrají BC, ktoré neboli celkom zasypané, zachránili štyri spacie valky a ďalší výstroj a vybudovali si vedľa lavíny núdzový záhrab.

„Čo kto našiel, to použil. Náhodou som našiel svoj plastový sud, v ktorom bol bivakovací vak a ďalšie veci. Chalani mali na hlavách namiesto čiapok tašky, namiesto rukavíc ponozky. Lavína spadla okolo šiestej a na BC až po deviatej.“

Spočiatku šomrali, že tam na svitaní neboli vrtuľník, ale vtedy ešte nevedeli, čo všetko sa stalo a že na trase treku okolo Annapurny hľadajú stovky ľudí. „Až večer sme sa dozvedeli, že všetky vrtuľníky v prvom rade lietali k Annapurne. Po rozvidnení sme si potvrdili, že lavína spadla z mierneho protisahu, ktorý bol taký vyfúkaný, že miestami bol vidieť aj hlinu. Situáciu sme analyzovali tak, že hore sa pravdepodobne odtrhla snehová doska alebo prevej. Preletelo to cez kamene, ktoré neboli zasnežené, aby to trafil na svahu časť naťukanej vrstvy snehu a posunulo ju nižšie, práve na väčšinu nášho tábora. Lavína ani nedošla dolu, do potoka. Iba sa presunula na vzdialenosť možno dvesto metrov a zastala presne na mieste nášho tábora.“ Kým potom vykopali záhrab, v ktorom prečkali až do rána, výchrica stále zúnila. Potom

sa vyjasnilo a do rána bola „plechová“ obloha, bez jediného mráčika.

Vo výprave boli skúsení ľudia, ktorí vedia, ako postupovať. Spevnili a vyznačili plochu pre pristátie vrtuľníka, jeden človek pilotovi so zástavkou ukazoval smer vetra, druhý ho navigoval na pristátie. „Pre nás priletel stroj až z Káthmandu. Nebol to žiadny kommerčný pilot, ale profesionálny záchrannár. Ked videl, ako sme na jeho prileť pripravení, nič si neoveroval obletom, ale okamžite pristál. Vysadil záchranařa a štyroch z nás zobral preč. Záchranař nás ostatných hned vyspovedal, prišli aj ďalší. Nakreslili sme im polohu tábora, ale nič nenašli, lavína stany posúvala. Pilot nás na trikrát všetkých stiahol dolu, dvaja sme potom odišli hore pomáhať pri hľadaní. Telá zasypaných sa nám podarilo nájsť pomocou lavínových sond. Vyzerali, ako keby spali.“

PETER DODEK